

KÄSITÖÖSÜNDMUS:

Akadeemilised puusepad tervitasid algavat ehitushooaega Loodi puutöömõisas ja Eesti Vabaõhumuuseumis Põhjala palgipäevaga

Võtmesõnad: palkehitusharidus, vaimne kultuuripärand

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia korraldas 09. ja 10. aprillil 2014 rahvusvahelised Põhjala palkehituspäevad, kus heideti pilk palkehitusoskuse kui Põhja-Euroopa ühispärandi hetkeseisule ja tulevikuväljavaadetele.

Palgipäevadel võeti kokku Soome-Eesti-Läti-Rootsi koostööprojekti PROLOG tulemused¹. Projekti eesmärgiks oli ületada käsitöise palkehituse arengutakistusi ning luua ülevaade palkehitushariduse olukorrast Baltoskandia regioonis. „Meie ühine lähtekoht oli, et kuigi palkehitus on olnud Läänemerd ümbritsevate rahvaste ühisosa vähemalt tuhat aastat, pole sel elualal õnnestunud välja arendada oma vajadustele vastavat terviklikku koolitus- ja arendussüsteemi. See on killustunud eri organisatsioonide ja distsipliinide vahel ehitusest metsanduse ja etnograafiani,” ütles projekti üks algatajaid, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse programmi juht Priit-Kalev Parts. „Projekt kinnitas põhiosas seda oletust, kuid nüüd on meil ka tegelik ülevaade sellest, mis palkehitushariduse vallas tegelikult toimub ning kuhu võiks edasi liikuda.”

Kolmapäeval, 9. aprillil 2014 toimus avalik nõupäev Loodi puutöömõisas Viljandimaal. Sealses mõisas tegutseb koostöös MTÜ Rahvusliku Ehituse Seltsi ja MTÜ Loodi Mõisa Arendusega juba kolmandat aastat omalaadne ettevõtlusinkubaator. Nõupäeva jooksul tutvustasid oma tegemisi peamiselt kultuuriakadeemia taustaga traditsioonilise ehituse asjatundjad.

„Päeva eesmärgiks oli sõlmida nii kodumaiseid kui rahvusvahelisi erialaseid sidemeid ja heita pilk Põhjala palgikultuuri mitmekihilisusele,” kõneles seltsi tegevjuht Andres Ansper. Kirvega mõõgateranurga valmistamist tutvustas Soome arhitektuuridoktor Janne Jokelainen. Rahvusliku ehituse üliõpilaste lõputöödena demonstreeriti kolme eri tehnoloogias sauna valmistamist: üks sadultapiga, teine kalasabaga, kolmas postnurgaga. Küllastajate vahel viidi läbi loosimine, mille õnnelik võitja sai oma kodumajapidamisse üheks päevaks tasuta nõu ja jõuga abiks seltsi puusepa. Öhtu

1 Projekti tulemustest lähemalt vt: Log construction training in the Nordic and the Baltic countries: PROLOG final report. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarjat [51], <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5863-71-0>

Foto 1. Janne Jokelainen Seinäjoki rakenduskõrgkoolist viib läbi käsitööriistadega möögateranurga (sm sulkanurkka) õpituba Eesti Vabaõhumuuseumis. Priit-Kalev Partsi foto.

Loodil lõppes Viljandi Pärimusmuusikakeskuse laulupesa rahva ning Kairi Leivo esinemisega.

10. aprilli üritused toimusid koostöös Eesti Vabaõhumuuseumi maa-arhitektuuri keskusega vabaõhumuuseumis Tallinnas. Eelmise päevaga sarnast programmi täiendas teabetund puidu biokahjustustest. Muuseumi ringkäigul oli võimalik kahjuritega tutvuda hoonete tegelike kahjustuste varal.

Viljandi Kultuuriakadeemia direktori Anzori Barkalaja sõnul kuulusid Põhjala palgipäevad ehituskäsitöölise panusena kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna kahekümnenda tegevusaasta juubeliürituste sarja ja sobivad ilmestama kultuuriakadeemia paiknemist eesti kultuurimaastikul laiemalt. „Kultuuriakadeemia missiooniks on seista pärimuskultuuri elujõu eest tänases ja homses Eesti elus kogu selle rikkuses ja terviklikkuses. Seda missiooni saavad aga tänases maailmas teoks teha piisaval määral akadeemiliselt haritud ettevõtjad ja asjatundjad. Akadeemia moto on „omakultuursed terviklahendused” – Põhjala palgipäevade kava on suurepärane näide ühest uuenduslikust ja omakultuursest ettevõtlikust koostöömudelist, kus teineteisele on käe ulatanud käsitöölised ja maaettevõtjad Viljandimaa otse-tootjalt-tarbijale-toiduvõrgustikust OTT,” kõneles Kultuuriakadeemia direktor Anzori Barkalaja, viidates palgipäevadel pakutud Viljandimaa mahetoodetele.

Foto 2. TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia magistrant Tarmo Tammekivi viib läbi vahvärkliidete valmistamise õpituba Eesti Vabaõhumuuseumis. *Priit-Kalev Partsi foto.*

Projekti PROLOG üheks tulemuseks on jõudmine äratundmisele, et põhjamaine palkehituskultuur on inimkonna vaimse pärandi unikaalne osa. Projekti kokkuvõtteks istusid Soome, Eesti, Läti ja Rootsi esindajad ühise nõupidamislaua taha, et rahvusvahelise algatusena kavandada samme Põhjala palkehituspärandi kandmiseks UNESCO vaimse pärandi maailmanimistusse. PROLOG-i projekti ametlik kirjeldus: <http://kultuur.edu.ee/prolog>

Academic Carpenters Ring in the Start of the Construction Season at Loodi Woodworking Manor and Nordic Log Day at the Estonian Open Air Museum

Abstract

The Viljandi Culture Academy of the University of Tartu organized the International Nordic Log Construction Days on the 9th and 10th of April, 2014, the goal of which was to take a look at the multi-layered nature of log culture in Northern Europe and to discuss the current state and future outlook of log construction skills, a common part of the region's heritage. Practical workshops, advice sessions and discussion seminars with Estonian, Latvian, Finnish and Swedish experts were included in the programme.

The results of cooperation in the international PROLOG project were summarized. The project sought to remove developmental constraints on the hand-crafted log construction industry by creating a comprehensive survey and an integral vision for the future development of log building education in the Nordic-Baltic region. It is planned to take steps to have Nordic log construction heritage added to the UNESCO list of intangible heritage.

*The official PROLOG website, mostly in English, can be found here:
<http://kultuur.edu.ee/prolog/index.php/en/>*

Keywords: hand-crafted log building education, intangible heritage